

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Zondag 31 Augustus 1913. N°. 1858.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Donderdag vóór namiddag te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30, bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonnementen worden aangegoten door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. Advertenties: van 1 tot 6 regels f 1.50, voor elke regel meer f —.20. Aanvragen en vermelding van leedsgaven f —.15 per regel.

„Al zal hun eenerelei hart geven“.

En ik zal hun eenerelei hart geven, en zal eenen nieuwen geest in het binnenste van u geven; en ik zal het steenen hart uit hun vleesch wegneemen, en zal hun een vleeschen hart geven. Esch. 36: 26.

en ge verliest immers schier alle hoop op betere toekomst.

Niet zelden eindigt men dan maar met elkaar niet meer te zien, en over en weder elkander voor zoo goed als dood te verklaren.

En dan natuurlijk is er onheiligh gejuich in de demonische sferen, en wordt de Geest des Heeren onthieldig en bedroefd.

Het is zoo, ook onder de lieden der wereld gaat 't verre van malich toe, maar beeld u waarlijk niet in, dat de broederlijke onder Gods volk 't getuist en bitterheid uitbaant. Veeler kunt ge te met name aauwijken de Christenbroeders, in wier onderlinge verhouding zich, zelfs in 't publieke leven, nog altoos iets van Kain en Abel weerkaast.

Dit is de zonde der Christenheid, en met name onder ons Protestanten. En waarom 't zoo is, behoeft ge niet te vragen. Tweerlei oorzaak ligt voor 't hand. Voorop gaat ook hier het zondige van het roeken van het eigen ik, dat als 't zonden der zonde in elk menschenhart woelt, maar hier komt dan bij het dieper indringen in de wederzijdsche verhouding van het heilige, dat dan juist in dat over en weer opkomen voor een meerder heilig, den vrijbrief doet zoeken om onverbiddelijk de één den ander tegen te staan.

En dan is 't nog 't droefst van alles, dat ge over deze zonde van den broedertwist onder 's Heeren volk zoo weinig schuldbesef, en zoo weinig verootmoediging vindt.

Die afschuwelijke zonde van den broedertwist en den broedertwist wordt niet als een ergerlijke pestilentie gehaat en gemeden, maar vergevoelt en verschoond.

En 't pijnlijkste van alles is dan nog, dat er geen voortdurend gebed, geen aanhoudende aneking onder Gods volk is, om deze zonde uit te bannen. Als er pestilentie uitbreekt, roept men om biddagen. Zelfs tegen veepest zijn bidstonden gehouden. Maar deze vergiffiging van 't broederleven lokt niet tot smeeking uit.

Wat meest dan nog deze wonden pleegt te betten is, dat er in zachtinniger kring over die geschilpunten liefst gezweven wordt, en in praktisch samenwerken heil wordt gezocht. Alsof ooit oppervlakkig-practisch veel-doen het gemis van een liefde vergoeden kon, waarvan Jezus bad dat ze de broeders een mocht doen zijn, gelijk de Zoon een is met den Vader.

Neen, in de oppervlakte ligt de genezing niet. Het gaat hier om 't diepe, om 't heilige, om 't hemelsche. Belijdenis van eigen schuld in de zoo droeve twistzonde is 't eerste, wat de Heere van ons vraagt. Dan komt de eisch, om 't vuur te blusschen in steen van 't aan te blazen. En bovenal moet 't dan komen tot een luizen en belijden, dat 't „eenerelei hart“ niet iets is, dat we zelf onder Gods volk realiseren kunnen, en dat 't blijft bij wat de Heere zelf bij Eschiel aan zijn volk toezelt: „Ik zal u eenerelei hart geven“.

Ge bidt om uw dagelijksch brood, maar in wat kring gaat dagelijks de bede op om 't eenerelei hart onder de broeders?

Waar wordt gedankt, als een twist die oprees onder Gods gemeente, in liefde werd beslecht?

DR. A. K.

Aus de Pers.

De Waarheidsvriend, orgaan van den Gereformeerden Bond tot verbreiding en verdediging van de Waarheid in de Ned. Herv. (Gereformeerde) Kerk, geeft een tamelijk uitvoerig antwoord op de zoo dikwijls gestelde vraag: wat wil de Geref. Bond eigenlijk. Aan het daaroer handelend artikel wordt door ons het volgende ontleend:

De Geref. Bond wil vernemen blazen. De Geref. Bond wil een hand leggen tusschen Broeders en Zusters in den geloove, die wenschen te leven in één en hetzelfde beziel, dat naar Gods Woord is, duidelijk uiteengezet in de 3 Formulieren van Eenigheid onder Herv. (Geref.) Kerk.

Wat niet leeft uit één beziel hoort niet bij elkaar. Maar wat van één beziel is, vragende naar het Woord onzes Gods en wenschen te huizen voor den Christus Gods, dat behoort bij elkaar en moet die saamhoorigheid ook meer gaan openbaren voor de menschen. Omdat de Heere wil dat we één zijn en omdat eendracht macht maakt.

De Geref. Bond stelt zich daarbij geenissies voor, dat allen die nu de Hervormde Kerk leven, tot den Bond zullen toetreden. Dat kan niet. Maar die echt Hervormd zijn en barlijk instemmen met onze belijdenisschriften, daarbij de oprichting en het bestel begerende van onze Vaderlandsche Kerk, behoorden zich allen aan te sluiten.

Want staande op den grondslag van Schrift en belijdenis is het de diepgedane overtuiging van den Geref. Bond, dat de Heere voor onze Hervormde Kerk nog een toekomst heeft weggelegd, mits zij zich komt bekeren van haar zondige dwaalwegen en weer gaat spreken naar den

Woerde Gods, om zich ook weer te openbaren naar Gereformeerden, presbyterialen kerkvorm.

Dan, wanneer onze Hervormde Kerk weer de waarheid Gods gaat belijden, met verwerping van alle leerstellingen die daarmee in strijd zijn, en zij weer tot een organisatie komt naar de lijnen van de Dordtsche Kerken-orde, waarbij de plaatselijke Kerken weer kunnen uitkomen, zoals Christus dat h. v. eichte van de zeven gemeenten in Kl. Arie. (Openb. 2 en 3), dan zullen alle Broeders en Zusters in den geloove daar weer saamwonen en de Heere zal aldus Zijn egen gebieden.

Van achteruitgang der Kerk of van vermindering van invloed onder het Volk, zal daarbij geen sprake zijn.

De Heere heeft alles wij en goed verordeneerd. Die het wagen met Zijn Woord en die wandelen naar Zijn geboden, zijn er altijd 't best aan toe en hebben altijd de grootste krachten.

Laten anderen dan van wagen en paarden vermelden — het brieschend paard moet toch sneven en de sterkste strijdswagenen loopen ten slotte toch vast in het sand!

Maar die op den name des Heeren mogen hopen en den God van vader Jacob tot hun hulpe hebben, die zijn zalig te noemen.

Neen, de wijsheid der wereld is niet het hoogste. Hooft zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort 't belijdt de christen.

Daarom is de leuze van den Geref. Bond: vriende in het gebod, blindt voor de uitkomsten. Of ook: gehoorsamen is beter dan offeranden.

Alle verzueringen en alle bedenkingen en alle berekeningen dat onze Herv. Kerk, wanneer zij weer kloek gaat belijden naar Gods Woord en naar de 3 Formulieren van Eenigheid, roovert van haar invloed zal inboeten of sooveel sal achterblijven te aantal leden, mogen ons niet afhouden om te luisteren naar het Woord des Heeren: swaard voor Mijn aangezicht en wees oprecht.

't is beter om tot den Heere 'n toevlucht te nemen dan op menschen te betrouwen.

Die vleesch tot 'n arm stelt is van God verwoest, maar die op den Heere mag hopen en naar Zijn wetten mag vragen, die zal gered worden met overvloed.

Het loon des Heeren is een groot loon. Niet uit verdienste, maar uit genade.

Officiële Berichten.

De classis Stadskanaal heeft in hare vergadering van 30 Aug. peremptoer onderzocht den heer K. van Loon, beroepen bij de Geref. kerk van Ter-Apel, en besloot hem tot den Dienst des Woords en der Sacramenten in de Geref. kerken toe te laten.

Op last der classis:

H. J. HEIDA, scriba.

Kort verslag van de vergadering der classis Alkmaar, te Alkmaar 20 Aug. 1913.

De Dagevos voorzitter, Dr. v. d. Vliet scriba, Dr. Mulder assessor. Opening der vergadering Ps. 81: 12 en lezing Ps. 115.

Credentiaelen onderzocht. De Meijer van Alkmaar hartelijk verwelkomd.

Præparatoir examen van den heer Jb. Gooijes, candidaat aan de V. U. Prek 1 Tim. 1: 15; Ex. O. Test. Ps. 73; Ex. N. Test. Philipp. 2.

Na onderzoek naar de beweegredenen die den heer Gooijes geleid hebben om te staan naar het ambt van dienaar des Woords, wordt hij met algemeene stemmen toegelaten.

Notulen vorige vergadering goedgekeurd. Geref. kerk van Wieringen deelt met dank mede, dat binnen deze classis voor haar kerkgebouw werd bijgebracht f 320.41. Ook is bericht ontvangen, dat deze kerk bij de hooge Regering bekend is.

Collectie gelid. Pante. Peremptoer examen van Dr. Harrenveld, beroepen predikant te Noord-Scharwoude. Prek Joh. 7: 37 en 38 Ex. O. Test. Psalm 74 en Oodja. Ex. N. Test. Mark. 16 en Rom. 5. Met algemeene stemmen toegelaten.

Dr. Mulder neemt praesidium over van Dr. Dagevos, die vertrekt.

Instructie van de kerk van S. behandeld. Enkele rapporten ingeleest.

Ingekomen stukken voor kennisgeving aangenomen. De kerk van St. ontvangt advies in zake 's trap van censuur.

Consulent van Krabbendam Dr. Meijer. Classisbeurten te Anna Paulowna door Dr. Stuij. te Dijkshorn door Dr. Mulder, te Schamerhorn door Dr. Meijer, te Wieringen door Dr. Dagevos, te Kolhorn door Dr. Harrenveld.

E.k. classisale vergadering te Alkmaar D.V. 22 Oct. a.s.

Dr. Mulder gaat voor in dankzegging en sluit de vergadering.

Op last der classis,

J. MULDER, h. t. assessor.

Buitenland.

Duitschland. Afwijzend antwoord van het Brandenburgsch Konsistorium aan een verzoeking van orthodoxe leden der kerk.

De orthodoxe vereniging der Trinititeitsgemeente te Charlottenburg had op 11 Dec. 1912 aan het Konsistorium der Provincie Brandenburg gevraagd, aan de predikanten der landkerk toe te staan om de vereniging bij het organiseren van eigen godsdiensttoefeningen te dienen.

In deze Trinititeitsgemeente is niet één predikant meer te vinden die op het standpunt van de belijdenis der Evangelische kerk staat, vandaar het verzoek der orthodoxe of „positieve“ vereniging.

Den 25ten Juli 1913, dus zes en een halve maand later, antwoordt het Konsistorium, het „in overeenstemming met den Opperkeraad om der wille van de kerkelijke orde en in verband met eiders gevallen beslissingen niet oordeelbaar te achten, dat zond er of tegen den wil der bevoen predikanten van de Trinititeitsgemeente, andere predikanten der landkerk blanen het bereik der bedoelde gemeente godsdiensttoefeningen houden en het A-ondmaal bedienen, gelijk dit door de vereniging gewenst wordt.“

Dit antwoord is kort, maar het zegt veel. De Opperkeraad en het Consistorium van Brandenburg verklaart, dat de „kerkelijke orde“ niet toelaat, dat de orthodoxen van de Trinititeitsgemeente in hunne kerkgebouwen een prediking kunnen hooren en een sacramentbediening genieten die in overeenstemming is met de belijdenis hunner kerk. Maar geen hand wordt uitgestoken om de orde te veranderen, zelfs wordt er geen belofte gedaan dat die verandering zal overwogen worden. Met andere woorden: wij aanvaarden den bestaanden toestand, waardoor de geloovige leden der kerk in hunne kerkgebouwen niet kunnen opgaan om het Woord Gods te hooren verkondigen.

Na kunnen de orthodoxe leden der Trinititeitsgemeente tot de predikanten die in de inwendige zending dienst doen, gaan om bediening des Woords en der Sacramenten. Het is wel abnormal, dat vanwege de inwendige zending bediening van Woord en Sacrament plaats heeft, maar men troost zich met de gedachte dat men in abnormale tijden de toevlucht nemen moet tot abnormale middelen. Of men daarmee gered is uit den ontvulderden toestand waarin men te Baling kwam, is voor ons geen vraag meer.

vandaar het verzoek der orthodoxe of „positieve“ vereniging.

Den 25ten Juli 1913, dus zes en een halve maand later, antwoordt het Konsistorium, het „in overeenstemming met den Opperkeraad om der wille van de kerkelijke orde en in verband met eiders gevallen beslissingen niet oordeelbaar te achten, dat zond er of tegen den wil der bevoen predikanten van de Trinititeitsgemeente, andere predikanten der landkerk blanen het bereik der bedoelde gemeente godsdiensttoefeningen houden en het A-ondmaal bedienen, gelijk dit door de vereniging gewenst wordt.“

Dit antwoord is kort, maar het zegt veel. De Opperkeraad en het Consistorium van Brandenburg verklaart, dat de „kerkelijke orde“ niet toelaat, dat de orthodoxen van de Trinititeitsgemeente in hunne kerkgebouwen een prediking kunnen hooren en een sacramentbediening genieten die in overeenstemming is met de belijdenis hunner kerk. Maar geen hand wordt uitgestoken om de orde te veranderen, zelfs wordt er geen belofte gedaan dat die verandering zal overwogen worden. Met andere woorden: wij aanvaarden den bestaanden toestand, waardoor de geloovige leden der kerk in hunne kerkgebouwen niet kunnen opgaan om het Woord Gods te hooren verkondigen.

Na kunnen de orthodoxe leden der Trinititeitsgemeente tot de predikanten die in de inwendige zending dienst doen, gaan om bediening des Woords en der Sacramenten. Het is wel abnormal, dat vanwege de inwendige zending bediening van Woord en Sacrament plaats heeft, maar men troost zich met de gedachte dat men in abnormale tijden de toevlucht nemen moet tot abnormale middelen. Of men daarmee gered is uit den ontvulderden toestand waarin men te Baling kwam, is voor ons geen vraag meer.

Ook heeft men den orthodoxen den raad gegeven, om aan de moderne predikanten te verzoeken toe te staan, dat orthodoxe leeraars in de kerkgebouwen voorgaan. En er wordt verwacht, dat die moderne predikanten dit wel zullen toestaan. Immers die moderne predikanten hebben het persoo afgegeven: „leven en laten leven“. Het is wel erg, dat zij, die de kern der gemeente uitmaken, aan hen die zij beschouwen als betrijders van hunne belijdenis, als een gunst iets moeten vragen wat hen rechtens toekomt; maar men troost zich weer met de gedachte, dat men in dezen verwarden tijd dingen doen moet die „irregulier“ zijn!

Mocht in Duitschland ons de man opstaan die den belijders des Heeren den weg wijst om te komen tot een vernieuwde reformatie der kerk. Dat van de besturen der kerk niets in deze te verwachten is, zal van lieverlede wel duidelijk worden zijn.... Doch neen, er heeft een vergadering plaats gehad van alle orthodoxe minderheden van Groot-Berlijn, waar een stemming besloten werd bij de door de kerkorde daartoe verovende organen het voorstel te doen, de kerkorde 100 te wijzigen, „dat de positieve minderheden een geestelijke verzorging kunnen hebben, die in overeenstemming is met den belijdenisstand der landkerk“.

Een tweede besluit had tot strekking om, tot tijd en wijle dat dit doel bereikt was, door zich te helpen, de positieve minderheden zooveel mogelijk met Woord en Sacrament te dienen en daarvoor de noodzakelijke toebereidselen te maken. Tot uitvoering van deze twee besluiten werd een besluit gekozen, waarin de minderheidsgemeenten vertegenwoordigd zijn.

Zweden. Theologische professoren-strijd.

Gelijk Noorwegen, zoo heeft ook Zweden in 1912 zijn professorenstrijd gehad, al is het ook, dat deze niet als in Christiania geleid heeft tot stichting eener gemeentefaculteit, al is daarover ook in Zweden reeds gedacht.

Aanleiding tot den strijd was de door den Rijksdag goedgekeurde benoeming van T. Sgerstedt tot hoogleraar in de Theol. Encyclopedie en Wijsbegeerte van den godsdienst aan de Universiteit te Lund. In 1912 schreef deze een boek, getiteld: „Het religieuze waarheidsprobleem“ om daardoor de professorale waardigheid te verkrijgen.

In dit geschrift betoonde Sgerstedt, dat hij geen religie van een eigenlijke openbaring gesproken worden kan en dat men wel zou doen, de waarbelbelementen in niet Christelijke religies hooger dan tot hertoe te laten gelden. Strikt genomen moest men wel aannemen, dat een openbaring mogelijk is, maar dat zij ook werkelijk gegeven werd, kan niet bewezen worden. Nog meer opien den dit geschrift haarde Sgerstedt verdediging van een geschrift van den botanist Lillström te Lund, getiteld: „Het Christendom vroeger en tegenwoordig“. In dit geschrift werd gehandeld over het verweeringsproces van het Christendom, terwijl beweerd werd dat het ontstaan van het Christendom zoo in dualistische gehuld was, dat men met recht van een „religieuze en zedelijke minderwaardigheid“ van het Christendom spreken kon. Verschillende godgeleerden van verschillende richting toonden aan, dat de methode die de botanist gevolgd had, overantwoordelijk was, terwijl zij ook betoogden, dat de methode van bewijsovervoering kant noch wal raakte, maar Sgerstedt zocht hen te verdedigen. Dit verbindende niet, dat een deel der Theologische faculteit van Lund hem tot hoogleraar benoemde, na eerst aan vijf geleerden advies gevraagd te hebben, waarvan drie de benoeming aanrieten, terwijl twee die ontrieden.

Ten slotte kreeg Sgerstedt in de Theologische faculteit slechts twee stemmen, terwijl de overige drie leden der faculteit tegen hem stemden, deels in de overtuiging, dat § 28 der Grondwet behoorde gehandhaafd te worden, volgens welke

een hoogleraar de „zuivere Evangelische leer“ moet toegedaan zijn, deels op formeele gronden. Het professoraat werd nu, volgens Zweedsch gebruik, voor vacant verklaard, en Sgerstedt solliciteerde er naar en dítmaal met voor hem gunstig gevolg.

Nu ontstond een persdebat over de betekenis van § 28 van de Grondwet. De meeste liberale bladen beweerden, dat deze bepaling slechts inhield dat men lid zijn moest van de landkerk van Zweden. Terecht werd daar tegen aangevoerd, dat de Zweedsche landkerk toch eischt dat men persoonlijk de belijdenis der kerk beaamt, zoodat denziken zeker niet tot hoogleraar te benoemen zijn, die sterk onder verlenking liggen dat zij de belijdenis der kerk verwerpen. Dit standpunt werd ook door Juristen krachtig verdedigd.

Hierop mengde zich de theologische hoogleraar Billing van Upsala in den strijd, welke in het orgaan der Christelijke studentenvereniging zich verklaarde voor de opname van Sgerstedt in de theologische faculteit, omdat „de geschiedenis van den godsdienst een grenswetenschap is, die voor de theologie van de grootste betekenis moet geacht worden, welke wetenschap ook door een niet-theoloog kan gedooerd worden“. Overigens behoorde het wetenschappelijk onderzoek volledige vrijheid te hebben, terwijl men toch § 28 moest respecteren, welk artikel echter door den hoogleraar niet werd uitgelegd. De beschouwingen van Billing lokten een energiek protest uit van drie theologische professoren van Upsala, als over-eenkomstig met de zelfstandigheid niet alleen van de theologie maar ook van de kerk“. Ook verklaarden de hoogleraren, dat de Christelijke studentenvereniging door het verspreiden van genoemd artikel in hun orgaan sterk gecompromitteerd was, waarop de redactie weer verklaarde, dat zij de beschouwingen van Prof. Billing niet beaamt. Van andere zijde werd weder beweerd, dat de kerk in geen geval de hulp van den staat bij leeraarwijkingen mocht inroepen, terwijl daartegen Prof. Norström betoogde, dat de theologie zonder eenige bedenken hen moest uitsluiten die haar uitgangspunt niet erkennen; aan Sgerstedt had een professoraat in de wijsbegeerte aangeboden moeten zijn.

Uit alles blijkt, dat de hoogeschool te Lund, wat de theologische faculteit betreft, anders geworden is dan zij vroeger was, ten minste, nergens heeft de moderne richting zooveel terrein veroverd als in het Stif Lund. Het is het enige Stif waarin de modernen zich georganiseerd hebben. Daar is een vereniging gesticht die, onder leiding van den hoogleraar Pannestill, strijdt voor de e.g. „nieuw-Protestantsche opvatting van het Christendom“.

Gemengd Nieuws.

De Russische regeering kan er kennelijk maar niet toe komen om de door den Czaar onduidelijk toegezegde vrijheid van conscientie ook werkelijk toe te staan. De (Amerikaansche) Wachtmeester meldt, dat de minister van Binnenlandsche zaken van plan is, de heilige Synode toe te staan de geerte, die zich de Baptisten noemt, de vrijheid van godsdienst te ontzeggen als schadelijk voor den staat. Aangeleid hier toe is het feit, dat eenige Baptisten geweld hebben den militairen ed af te leggen. In hoerle Christelijke staten, die over het algemeen den eed handhaafden, zijn Baptisten of Doopsgezinden van het afleggen van den eed vrijgesteld geworden!

WINCKEL.

Voor Kinderen.

„NOBLESSE OBLIGE“.

V (Slot).

't WORDT KERSTDAG.

In den loop van dien natten konden Zondag beslist Robert den weg naar Lanesbury in te slaan; hij zal in drie dagen de dertig mijlen niet kunnen afleggen, dat voelt hij wel; maar met de helft van zijn laatste schilling kan hij een kruispad bereiken vanwaar hij het overige van den weg wel te voet kan afleggen. Als hij ongesien Lily kan aanschouwen, dan, dka kan hij de verdere ellende wel doormaken, meent hij: Lily, zijn Lily, zal hem nog liefhebben; maar hij moet haar slechts zien, haar spreken dat kan niet, dan zou hij de beitsliffing van Om, de verwijten van Tante moeten aanhooren; maar Lily, zijn zus, die wil hij zien.

Op den weg, die hem o, zoo lang valt, gevoelt hij telkens weer, dat hij veel gelukt op den verloren baan uit de gelukken; die had ook honger, die had ook behoefte aan kleeders; maar die ging naar zijn vader, doch hij, Robert, heeft geen vader.

Als hij halverwege Lanesbury den trein verlaat is er niet veel kans, dat iemand in hem den neef van de Torpes, herkent. En men geeft hem nachtverblijf in een schuur, zelfs wat avondeten den eersten en tweeden avond. Toch zal hij onmogelijk nog bij dag zijns oma's huis kunnen bereiken; zoo moede is hij.

Wel roepen de kerstkloeken naar het bedehuis, maar Robert ducht, dat hij zijn binnen-treden de predikant hem zal herkennen en dus gaat hij verder. Uitgeput en flauw zet hij zich onder het afkade eener boerderij neder, om later weer zich voort te slepen; en als de avond-chemering daalt heeft Robert de zijden van het kantoor bereikt. 't Kantoor is gesloten, natuurlijk; want het is Kerstdag. In het portiek zet hij zich op de steenen bank om te over-